

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM KÖZGAZDASÁGTANI DOKTORI ISKOLA

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI TERV

I. A Szegedi Tudományegyetem Közgazdaságtani Doktori Iskola minőségbiztosításának alapelvei:

- 1.) A doktori képzés minőségbiztosítási feladatainak koordinációját a Doktori Iskola Tanácsa (a továbbiakban DIT) és személyesen annak elnöke látja el. Az operatív koordinációs és ellenőrzési feladatokat - az Elnök javaslata és a DIT jóváhagyása alapján - a Doktori Iskola (a továbbiakban DI) fogja össze. A minőségbiztosítási felelős munkáját a DIT által elfogadott éves minőségbiztosítási terv alapján végzi.
- 2.) A minőségbiztosítási feladatok megoszlanak részben a képzésben felelősséget vállaló oktatók, kutatók, témavezetők, részben pedig, az adminisztratív feladatokat, az oktatásszervezést és a hallgatói ügyeket ellátó munkatársak között.
- 3.) A DIT minőségfejlesztési stratégiát dolgoz ki és fogad el legalább három éves időtartamra. A stratégia kidolgozása – a Doktori Iskola munkatársainak a bevonásával – a minőségbiztosítási felelős kötelessége. A DIT - a minőségbiztosítási felelős előterjesztése alapján - minden tanévben áttekinti és értékeli a minőségbiztosítás helyzetét és feladatait. Ebbe elsősorban a képzés, a számonkérés, a kutatás, a publikációk, a hazai és a nemzetközi akadémiai kapcsolatok és projektek, az oktatásszervezés és mindezek adminisztratív vonatkozásainak a felülvizsgálata tartozik bele, a vonatkozó dokumentumok elemzése alapján
- 4.) A DIT az éves minőségbiztosítási felülvizsgálat – jelentés alapján – operatív intézkedési tervet dolgoz ki és fogad el. Ugyanakkor – mintegy „gördülő jelleggel” határoz a minőségfejlesztési stratégia esetleg szükséges módosításáról, kiegészítéséről.
- 5.) A DI minőségirányítási (minőségellenőrzési, minőségbiztosítási és minőségfejlesztési) rendszerének működtetése során az alábbi elvek érvényesítésére törekszik:
  - a. *A nyilvánosság, az átláthatóság és a folyamatos dokumentálás elve.* A doktori képzéssel kapcsolatos korrekt dokumentáció, a doktori képzési és kutatási folyamatok minden lépésében a szakmai, tudományos közvélemény széles körű tájékoztatása alapvető követelmény. A doktori képzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról dokumentáció készül. A dokumentáció ellenőrzése a minőségirányítási rendszer alapvető feladata. (Ugyanakkor fontos a dokumentáció racionalitása, azaz hogy a doktori képzésben érintett munkatársak adminisztratív terhelése ne növekedjen a minőségirányítási rendszer kialakítása működtetése és továbbfejlesztése során.) A szakmai, tudományos közvélemény folyamatos informálása megeremti az átláthatóságot, a kapcsolatépítést, a külső kontrollt és az eredmények hasznosításának az elsődleges feltételeit.
  - b. *A szakmai kontroll, a visszacsatolás és a benchmarking elve.* A DIT mind a doktori hallgatók, mind az oktatók, kutatók, témavezetők, mind az adminisztratív és a vezető munkatársak munkáját rendszeresen figyelemmel kíséri, értékeli és tevékenységük színvonaláról folyamatosan visszajelzést ad. A minőségirányítás fontos eleme a hasonló profilú vezető külföldi és hazai műhelyekben folyó doktori képzés, az azokban tanuló doktori hallgatók tudományos teljesítményének a folyamatos figyelemmel kísérése. Ugyancsak nélkülözhetetlen a tapasztalatok közzététele és a DI munkájához adaptálható elemek hasznosítása.
  - c. *A minőség-központúság és a tudományos újdonság és a gyakorlati alkalmazhatóság elve:* Fontos feladat mind hallgatók, mind oktatók tevékenységének folyamatos javítása, a minőség iránti elkötelezettség fejlesztése. A DI el kívánja érni, hogy a hallgatók, az oktatók és az adminisztratív, valamint a vezető munkatársak igény szintje

önmagukkal és környezetükkel szemben folyamatosan növekedjék, ugyanakkor váljon értékrendjük integráns részévé a tudománnyal szembeni alázat, gondolkodásuk egyik alappillérvé a kezdeményező készség és a kreativitás. A doktori értekezésekkel szemben követelmény az új tudományos eredmény elérése. Alapvető cél ugyanakkor, hogy az értekezések témaválasztása és a kutatások eredményei segítsék a társadalmi-gazdasági kérdésekre adott válaszok megfogalmazását, azaz – ahol ez a követelmény értelmezhető – az eredmények a gyakorlatban is alkalmazhatóak legyenek.

- d. *A tudományetikai követelmények teljesítésének és a szellemi tulajdon védelmének az elve.* A DI a képzési, a kutatási, az adminisztratív és az irányító tevékenység egészében a tudományetikai alapelvek maradéktalan betartására és betartatására törekszik. Munkafolyamataiban érvényesíti a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Bizottságának állásfoglalásait, betartatja a Gazdaságtudományi Kar plágiummal kapcsolatos előírásait. A minőségirányítási rendszer fejlesztésének is hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a DI-ban folyó doktori képzés és kutatás, valamint az adminisztratív és irányító tevékenység mindenkor teljes összhangban álljon az Európai Uniónak és a Magyar Köztársaságnak a szellemi tulajdon védelmére irányuló törekvéseivel és rendelkezéseivel.
- e. *Az egyéni felelősség és a hatékonyság elve.* Noha a tudományos iskola kialakítása és működtetése csapatmunka, de ez csak akkor lehet sikeres, ha egyértelműen tisztázott, kinek mi a feladata és felelősségi köre a képzés és kutatás folyamatában, továbbá, ha a belső munkamegosztás teret ad a tudományos személyiségnek, az egyediségnek és a személyes felelősségvállalásnak. A tudományos egyéniség – és a tudományos egyéniség kifejlesztése – a DI-ban folyó munka sine qua non-ja. A doktori képzés ugyanakkor nem olcsó tevékenység és a DI rendelkezésére álló források végesek. Ezért ez utóbbiak ellenőrzött és hatékony föl- és kihasználása igen fontos keretfeltétel és követelmény. A DI-nak - a rendelkezésére álló erőforrások ésszerű és eredményre vezető koncentrálása érdekében - el kell érnie, hogy a hallgatók a képzés során az adott témában legfelkészültebb oktatók irányításával, a legjobban felszerelt kutatóhelyeken végezhesék tanulmányaikat. Tehát a doktori képzésben is költséghatékonyságra kell törekedni. Ez magában foglalja a költségek folyamatos figyelemmel kísérésének és az eredmény/ráfordítás viszony elemzésének a követelményét is.

II. A minőségirányítási rendszer főbb elemei és területei:

1.) A minőségbiztosítás elemei a DI-ba történő felvétel során:

- A jelentkezés és a képzésben való részvétel feltételeinek a meghatározása és ezeknek - a tapasztalatok figyelembe vételével - évenkénti felülvizsgálata (min. jó minősítésű egyetemi diploma és min. egy nyelvből C típusú középfokú nyelvvizsga).
- A felvételi vizsga értékelési pontszámrendszerének kialakítása és a tapasztalatok alapján szükség szerinti aktualizálása.

2.) A képzés tematikájának és a tárgyak tartalmának folyamatos megújítása

- A doktori képzés tematikájának folyamatos gondozása, a tudomány legújabb eredményeinek megjelenítése a képzés során
- A tárgyak tartalmának rendszeresen megújítása
- Mind a képzés tematikájának, mind a tananyagok tartalmának és megújításának évenkénti értékelése a Doktori Iskola Tanácsa által.

3.) Hallgatók tanulmányi munkájának értékelése

- Az egyes tárgyak képzése számonkéréssel zárul. Külön kiemelendő, hogy a képzés során alkalmazott egyik fontos számonkérési forma a „házi dolgozat”, az esszé, amelynek az alapvető célja az, hogy kialakuljon, s fejlődjön a doktori hallgatók irodalom-feldolgozó, valamint írásbeli elemző, értékelő, modellező és kifejező készsége. A számonkérés másik formája a prezentáció, amely a szóbeli kifejező készség fejlesztést célozza. Természetesen az egyéb számonkérési formáknak is helye van a rendszerben
- Az értékelés másik alapvető eleme a *kutatási fórum*, amelynek célja, hogy a doktorjelöltek a többi doktorjelölt, valamint tapasztalt oktatók és kutatók előtt beszámoljanak kutatási eredményeikről. A DI a kutatási fórumot az első tanévtől kezdődően valamennyi tavaszi szemeszterben megszervezi. A kutatási fórumra valamennyi jelölt tudományos tanulmányt ír és ez alapján előadást tart a kutatási témájáról, illetve azzal összefüggésben végzett kutató, elemző munkájáról. A tanulmány, illetve az előadás témavezetővel egyeztetett anyagát írásban is be kell nyújtani. Az előadást tudományos vita követi, amely egy felkért hallgató opponensi véleményével kezdődik. A kutatási fórumot a doktori program valamely vezető oktatója vezeti, s azon az előadó jelölt témavezetője is lehetőség szerint részt vesz. A 6. félévétől kezdve a kutatói fórumon a hallgató kutatási témájából 45-60 oldal (3-4 ív) terjedelmű tanulmányt ír, áttekintve a nemzetközi szakirodalmat elméleti és módszertani szempontból.
- A hallgatók tanulmányi munkája értékelésének meghatározó eleme a *komplex vizsga*. A képzés képzési és kutatási szakaszának lezárásaként és a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként komplex vizsgát kell teljesíteni, amely méri, értékeli a tanulmányi, kutatási előmenetelt. A komplex vizsgára bocsátás feltétele a doktori képzés „képzési és kutatási szakaszában” (első négy félév) legalább 90 kredit és valamennyi, a doktori iskola képzési tervében előírt „képzési kredit” megszerzése (kivéve a doktori fokozatszerzésre egyénileg felkészülő, akinek hallgatói jogviszonya a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre). A komplex vizsgát nyilvánosan, bizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság legalább három tagból áll, a tagok legalább egyharmada nem áll foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban a doktori iskolát működtető intézménnyel. A vizsgabizottság elnöke egyetemi tanár vagy Professor Emeritus vagy MTA Doktora címmel rendelkező oktató, kutató. A vizsgabizottság valamennyi tagja tudományos fokozattal rendelkezik. A vizsgabizottságnak nem lehet tagja a vizsgázó doktorandusz témavezetője. A komplex vizsga két fő részből áll: az egyik részben a vizsgázó elméleti felkészültségét mérik fel („elméleti rész”), a másik részben a vizsgázó tudományos/művészeti előrehaladásáról ad számot („disszertációs rész”). A komplex vizsga elméleti részében a vizsgázó legalább két tárgyból/témakörből tesz vizsgát, a tárgyak/témakörök listáját az 5. melléklet tartalmazza. A komplex vizsga második részében a vizsgázó előadás formájában ad számot szakirodalmi ismereteiről, beszámol kutatási eredményeiről, ismerteti a doktori képzés második szakaszára vonatkozó kutatási tervét, valamint a disszertáció elkészítésének és az eredmények publikálásának ütemezését. A témavezető előzetesen írásban értékeli a vizsgázót. A vizsgabizottság tagjai a vizsga elméleti és disszertációs részét külön-külön értékelik 0-5 fokozatú skálán. A komplex vizsga sikeres, amennyiben a bizottság tagjainak többsége mindkét vizsgarészt sikeresnek ítéli meg, azokra legalább 3 pontot ad és az átlagos pontszám legalább 3. A komplex vizsgáról szöveges értékelést is tartalmazó jegyzőkönyv készül. A vizsga eredményét a szóbeli vizsga napján ki kell hirdetni. Sikertelen elméleti vizsgarész esetén a vizsgázó az adott vizsgaidőszakban további

egy alkalommal megismételheti a vizsgát a nem teljesített tárgy(ak)ból. A vizsga disszertációs része sikertelenség esetén az adott vizsgaidőszakban nem ismételtető.

- A hallgatók munkáját hazai és nemzetközi szaktudományos konferenciákon történő részvételük elősegítésével és az ezeken a fórumokon nyújtott teljesítményük ellenőrzésével, azaz a benyújtott tanulmányok, posztterek, valamint az elhangzott prezentációk, áttekintésével és értékelésével is támogatni kell. E munka felelőse a témavezető. Értékelését – személyenként - a féléves/éves jelentéseiben foglalja össze.
- A *plagizálás* megelőzésére, kiszűrésére mindegyik házi dolgozatot, kutatói fórumra készülő tanulmányt, munkahelyi vitára és nyilvános védésre benyújtott értekezést online ellenőrzésnek vetünk alá, amelyet a DI titkára irányít.

4.) A védés során érvényesítendő minőségbiztosítási követelmények

- *Publikációs követelmények.* A minőségbiztosítás fontos eszköze, hogy a jelöltnek a védésig - a DIT által elfogadott pontozás segítségével meghatározott - megfelelő számú és minőségű publikációval kell rendelkeznie. A munkahelyi védésre bocsátás feltétele a DIT által előírt publikációs minimumkövetelmények teljesítése. A publikációk megfelelőségét a munkahelyi védésre bocsátás feltételeként, a Doktori Iskola Tanácsa mérlegeli minden jelölt esetében.
- *Munkahelyi vita.* A doktorjelölt akkor bocsátható doktori dolgozatának nyilvános megvédésére, ha előtte dolgozatát ún. „munkahelyi vitán” megvédte, illetve a dolgozatával összefüggésben ott kapott észrevételeknek, javaslatoknak eleget tett. A munkahelyi védés eljárása és szabályai megegyeznek a nyilvános védésével. A munkahelyi vitán (is) a témában elismert két minősített szakértőt kell bírálónak felkérni, akik közül legalább az egyik „külső” (azaz a Karral munkaviszonyban nem áll), az elnöknek egyetemi tanárnak, avagy habilitált egyetemi docensnek kell lennie. A munkahelyi védést a DIT titkára szervezi, emlékeztető készül és jelenléti ív, feltüntetve a jelenlevők tudományos minősítését (elvárt legalább 7 fő tudományos minősített részvétele a munkahelyi vitán), valamint az, hogy javasolják-e a jelenlevők a dolgozat benyújtását: változtatás nélkül, kisebb változtatásokkal, alapos átdolgozással (utóbbi esetben a munkahelyi vitát követően legkorábban 6 hónap múlva nyújtható be nyilvános védésre az értekezés).
- *Két élő idegen nyelv ismeretének igazolása.* Az első idegen nyelv az angol, német vagy francia nyelv lehet. A nyelvismeret igazolásához legalább középfokú C típusú – középfokú B2 szintű, általános nyelvi, komplex – államilag elismert nyelvvizsga, illetve azzal egyenértékű bizonyítvány szükséges. A másik nyelvből legalább alacsony fokú C típusú állami nyelvvizsga szükséges.
- A védés során az értekezések értékelési szempontjainak egységesítése a minőségbiztosítás fontos feladata. A disszertációk értékelésére a tématerület neves szakembereit kell felkérni.

5.) Oktatói és témavezetői háttér minőségbiztosítási követelményei

- Témavezető csak a doktori iskola tőzstagja, vagy a GTDT által elfogadott, tudományos minősítéssel rendelkező oktató/kutató lehet. Az egy témavezetőhöz tartozó doktorjelöltek maximális számát a tanács állapítja meg.
- A témavezető minden félévben írásban beszámol a Doktori Iskola Tanácsa számára doktori hallgatói előrehaladásáról.
- A doktori iskolában csak tudományos minősítéssel rendelkező oktató oktathat.
- Az oktatók munkájának hallgatói értékelését minden félévben és minden tárgy esetében el kell végezni.

6.) Infrastrukturális feltételekkel kapcsolatos minőségbiztosítási elvárások

- A doktori képzésen részt vevő nappali tagozatos doktori hallgatók számára a DI – a Kar segítségével - elhelyezést (irodát és számítógépet) biztosít. A levelező és egyéni képzésen részt vevők számára szükség szerint, de legalább egy helyiséget bocsát rendelkezésre a DI, ahol számítógép is rendelkezésre áll.
- A szakirodalom-ellátottság fejlesztése a DI kiemelt feladata.

7.) A képzési folyamat koordinálásával összefüggő minőségbiztosítási feladatok

- A DIT elnöke és tagjai, a Műhelyek vezetői, a doktori iskola titkára és a minőségbiztosítási felelős feladatainak és hatáskörének a szabályozása.
- A DI és a doktori hallgatókat fogadó Műhelyek, valamint Intézetek együttműködésének szabályozása és a munkafolyamat rendszeres értékelése.